

Respons

Usbekistan: Pass som ID-bevis

Problemstilling/spørsmål:

- Hvilken funksjon har det usbekiske passet?
- Brukes passet som ID-bevis og bærer usbekere det alltid på seg?

Felles innenriks-/utenrikspass

Usbekistan har et felles innenriks-/utenrikspass. Dette passet utstedes ved en alder av 16 år og fornyes etter fylte 25 og 45 år. Passet er uten begrensning i tid etter fornyelse ved 45 år. For borgere under 16 år er fødselsattesten viktigste ID-dokument (U.S. Department of State u.å.).

Utreisevisum

Passet er et reisedokument kun hvis det inneholder et utreisevisum utstedt av kontoret for innreise, utreise og statsborgerskap (EE&C). Utreisevisum et gyldig i to år fra utstedelsesdatoen (U.S. Department of State u.å.). Det er noe uklart hvilke land som er unntatt bestemmelsen om utreisevisum. En representant for en menneskerettighetsorganisasjon i Osj opplyste at krav om utreisevisum ikke gjelder for noen av de øvrige fire sentralasiatiske landene; Turkmenistan, Kasakhstan, Kirgisistan og Tadsjikistan (intervju i Kirgisistan, november 2008). Ifølge en rapport¹ fra en usbekisk/tyisk NGO er alle land innenfor SUS (Samveldet av uavhengige stater) unntatt kravet om utreisevisum. Rapporten viser videre til at Usbekistan har inngått en egen avtale med Russland og Kasakhstan om at utreise fra disse to landene til ”far abroad” krever utreisevisum for usbekiske borgere (Uzbek-German Forum for Human Rights u.å.).

Utreisevisum må søkes hos Innenriksministeriets lokale OVIR-kontor (Office of Visas and Registration/otdel Viz i Registratsii) som finnes i alle regioner i landet. Søknadsskjema må

¹ Innledningsvis i rapporten står det at rapporten er utarbeidet til 98. seksjon i komiteen for sivile og politiske rettigheter (CCPP) til deres møte i mars 2010. Rapporten er uten dato.

singneres av søkeren og av søkerens arbeidsgiver. Ifølge etablerte prosedyrer, skal søknaden behandles innen 15 dager etter innlevering (Uzbek-German Forum for Human Rights u.å.).

Rapporten fra Uzbek-German Forum for Human Rights lister opp flere tilfeller hvor utreisevisum ikke utstedes:

- a) if a person has access to information that constitutes a state secret, or in relation to this has a contractual obligation preventing him/her from going abroad – until the end of the obligation;*
- b) if a criminal case has been brought against an individual – until the end of the proceedings;*
- c) if the individual is in a court verdict, recognized as a particularly dangerous recidivist or on parole – until the end of the sentence or end of parole;*
- d) if the individual evades obligations imposed upon him by the court – until the completion of the delivery of the obligations;*
- e) if the individual has knowingly reported false information;*
- f) if a civil case is brought against an individual – until the end of the proceedings;*
- g) if a person is enlisted in the military and called for active duty – until the completion of active duty or until release from it in accordance with the law. (Uzbek-German Forum for Human Rights u.å.).*

Det opplyses videre i den samme rapporten at listen over personer som kan bli nektet utreisevisum eller som må vente lenger enn 15 dager på å få utreisevisum ikke på langt nær er uttømmende. Organisasjonen viser til at personer som blir ansett for å være illojale mot det usbekiske regimet opplever å bli forskjellsbehandlet når de skal søke om utreisevisum. Denne gruppen inkluderer menneskerettighetsaktivister og NGO-aktivister, uavhengige journalister og medlemmer av religiøse trossamfunn, ifølge nevnte organisasjon (Uzbek-German Forum for Human Rights u.å.).

En usbekisk menneskerettighetsmedarbeider har opplyst at det for enkelte personer er en møysommelig prosess å skaffe seg et utreisevisum. Menneskerettighetsmedarbeideren viste til sin egen situasjon hvor det hadde tatt to måneder å få utreisevisum og mente at dette var pga hennes profilerte rolle i menneskerettighetsarbeid (intervju april 2009).

Brukes passet som ID-bevis og bærer usbekere det alltid på seg?

Usbekere har ikke noe annet ID-kort enn et felles innenriks-/utenrikspass. Det eksisterer ikke egne ID-kort i Usbekistan.

Passet er det formelle ID-beviset som bekrefter identitet og statsborgerskap. Passet inneholder også en oversikt over hvor personen har bodd og hvor vedkommende bor pr. i dag, den såkalte *propiska*, som er en etterlevning fra Sovjet-tiden (Uzbek-German Forum for Human Rights u.å.).

Et pass kan bli konfiskert av myndighetene ved arrestasjon eller etter domfellelse. Etter å løslatelse/ferdig soning skal passet leveres tilbake til eieren. Rapporten fra Uzbek-German Forum for Human Rights viser imidlertid til at det i praksis ofte skjer at politiet konfiskerer passet til personer som reiser inn til hovedstaden for å få jobb. Dette skjer spesielt for de som

jobber på de usbekiske markedsplassene. Politiet sjekker passene for å sjekke at vedkommende er bostedsregistrert/har en *propiska*. Mange blir fratatt passet og må betale bestiktelser for å få det tilbake (Uzbek-German Forum for Human Rights u.å.).

Oppfatningen av hvor vanlig det er for usbekiske borgere å bære passet sitt på seg synes å variere. En usbekisk menneskerettighetsmedarbeider uttalte at usbekere fra landsbygda som kommer inn til Tasjkent vanligvis har passet på seg pga. risikoen for å bli stoppet av politiet. Representanten mener at personer som bor på landet og i mindre byer og landsbyer trolig ikke bærer passet sitt på seg til daglig (e-post, mars 2010). En representant for en organisasjon som jobber med usbekiske flyktninger i grensebyen Osj, opplyste at usbekere alltid bærer passet sitt på seg siden de alltid kan risikere å bli stoppet og sjekket av politiet (intervju, november 2008). En usbekisk kilde uttalte at det kun er ved reise (innad i landet og til andre land) at usbekere vanligvis har passet sitt på seg (e-post, oktober 2008).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- U.S. Department of State (u.å.). *Uzbekistan Reciprocity Schedule*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra http://travel.state.gov/visa/frvi/reciprocity/reciprocity_3701.html [lastet ned 7. april 2010]
- Uzbek-German Forum for Human Rights (u.å.). *On the laws and practices of the Republic of Uzbekistan regarding the rights of citizens to free movement and choice of residence*. Berlin: Uzbek-German Forum for Human Rights. Tilgjengelig fra http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/docs/ngos/UGFHR_Uzbekistan98.pdf [lastet ned 7. april 2010]

Muntlige kilder

- Kirgisisk menneskerettighetsorganisasjon. Intervju i Osj november 2008.
- Usbekisk kilde. E-post 6. oktober 2010.

Respons **Uzbekistan: Pass som ID-bevis**

- Usbekisk menneskerettighetsmedarbeider. Intervju i Brussel 2. april 2009 og e-post 25. mars 2008.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.